UUTISET

On alkanut varsinainen kilpajuoksu raakamaidosta ja jalostuskapasiteetin hallitsemisesta. **ERIKOISTUTKIJA CSABA JANSIK, MAA- JA ELINTARVIKETALOUDEN TUTKIMUSKESKUS**

Talousnäkymissä pientä toiveikkuutta ensi syksynä

Talous ja työllisyys ovat kehittyneet heikosti lähes koko maassa viimeksi kuluneen vuoden aikana eikä parannusta ole näkyvissä ainakaan ennen syksyä. Vuoden päähän ulottuvissa arvioissa on jo varovaista toiveikkuutta.

Elinkeinoelämän tilanne on tällä hetkellä vain viidessä seutukunnassa parempi kuin vuosi sitten. Ennallaan on pysytty 36 ja alaspäin menty 26 seutukunnassa, toteaa kehittämispäällikkö **Jouko Nieminen** Varsinais-Suomen elykeskuksesta.

Työvoima- ja elinkeinoministeriö julkisti maanantaina Turussa kaksi vuosittaista raporttia: Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2014 ja Maakuntien suhdannekehitys 2012–2014. Aluekehitystä tutkaillaan kahdesti vuodessa ja maakuntien suhdanteita kerran vuodessa.

Aluekehitysraporttia koonneen Niemisen mukaan pientä parannusta on luvassa jo syksyllä. Vuoden päästä pitäisi mennä taas pikkuisen paremmin joka puolella maata.

Toiveajattelua?

Vai onko kyse toiveajattelusta?

Raportin tekijöiden arviot muistuttavat hämmentävästi vuoden takaisia. Silloin syksyksi ei vielä odotettu olennaista parannusta, mutta kevääksi 2014 povattiin jo nousua.

Mutta toisin kävi.

Talous on mennyt lähes joka puolella maata huonompaan suuntaan, työttömyys on lisääntynyt ja työpaikkoja on menetetty enemmän kuin uusia on syntynyt.

Työttömien määrä kasvoi viime vuonna eniten Kainuussa, Keski-Suomessa ja Uudellamaalla, jossa erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi.

Kaupan alan kasvu on taittunut ja työpaikat vähenevät verkkokaupan kasvattaessa osuuttaan. Samoin kuntatalouden kiristyminen vaikuttaa työllisyyteen.

Näkymät voivat muuttua nopeasti. Syksyn raporttia esiteltiin Porissa ja samana päivänä kerrottiin telakoiden sulkemisesta.

Nyt Ukrainan tilanne luo epävarmuutta ja voi vaikuttaa etenkin matkailuun ja elintarvikevientiin. Se ei ehtinyt raporttiin.

Pohjanmaa porskuttaa

Maakunnista parhaiten pärjäsivät Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Kanta-Häme, heikoiten Kainuu, Päijät-Häme ja Pohjois-Pohjanmaa, kun mittareina käytetään työttömyyttä, liikevaihtoa ja muuttoliikettä.

Tilaisuudessa kysyttiin syitä Pohjanmaan menestykseen, mutta vastausta ei tuntunut löytyvän keneltäkään. Monipuolista elinkeinorakennetta ja vahvaa elintarvikesektoria pidettiin etuna.

Myönteistä kehitystä on nähtävissä Vakka-Suomessa, jonne on tulossa satoja työpaikkoja autotehtaan ansiosta. Parempaan suuntaan ollaan menossa myös Joensuun, Kotka-Haminan ja Pielisen Karjalan seuduilla.

Vientiteollisuuden vaikeudet näkyvät Jyväskylän ja Raahen seuduilla. Meriteollisuuden alasajo kuristaa Raumaa ja Turkua ja Talvivaaran ongelmat Kainuuta.

VEIKKO NIITTYMAA

Elinkeinoelämän alueelliset kehitysnäkymät

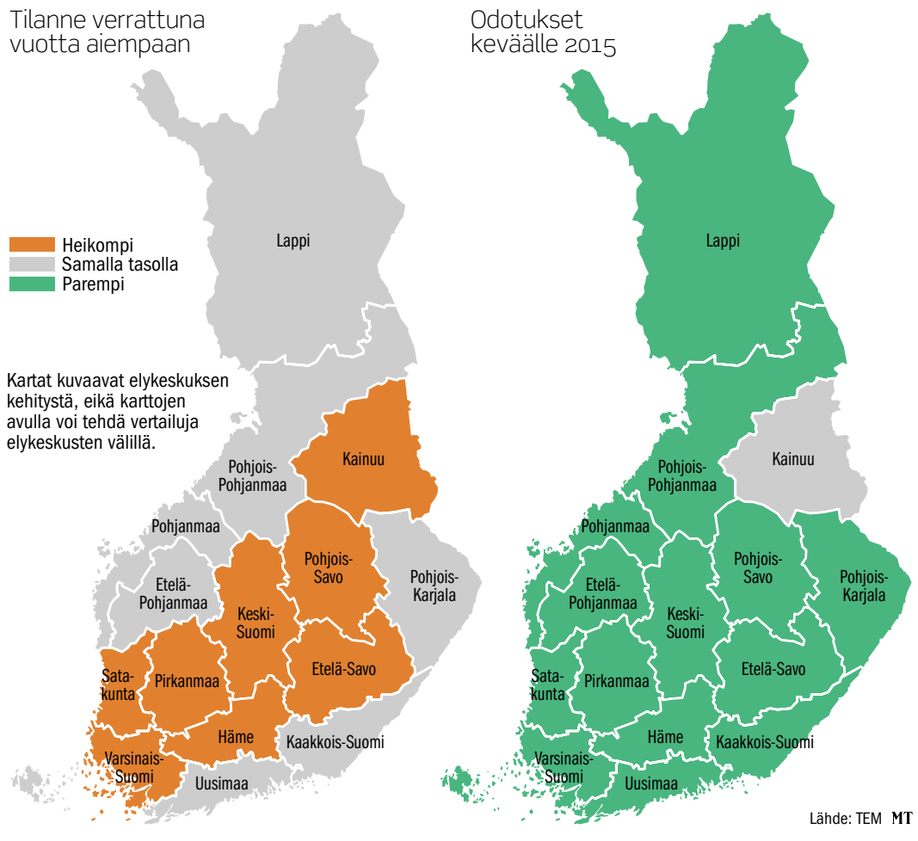

Lähde: TEM MT

”Työsopimukset selkiyttäisivät maanomistajan asemaa”

Jokamiehenoikeus ei riipu kaupallisuudesta

MTK suhtautuu varovaisen myönteisesti ehdotukseen, että suomalaisen marjoja ostavan yrityksen pitäisi tarjota ulkomaalaiselle metsämarjanpoimijalle työsopimus. Nykyisin hänen ei katsota työskentelevän työsuhteessa eikä yrittäjänä.

”Jos poimija keräisi marjat työsuhteessa, maanomistaja tietäisi nykyistä paremmin, kenen kanssa neuvotella ja sopia maillaan tapahtuvasta toiminnasta”, sanoo lakimies **Vesa Malila** MTK:sta.

Poimijoiden perehdyttämisensä muun muassa jokamiehenoikeuksiin on ollut puutteellista. He ovat esimerkiksi keränneet marjoja liian lähellä asutusta.

Sen sijaan työsuhteessa olevien työntekijöiden opastaminen on yrityksen vastuulla.

”Wallinin ehdotukseen on syytä huolellisesti perehtyä. Oli tuleva järjestelmä millainen tahansa, niin jokamiehenoikeudella ei voida mennä toisen omistamalle alueelle harjoittamaan elinkeinotoimintaa”, Malila kommentoi työ- ja elinkeinoministeriön ylijohtaja **Markku Wallinin** selvitystä. Siinä arvioidaan työsuhteen selkiyttävän poimijoiden oikeudellista asemaa.

> Työsuhteessa olevien työntekijöiden opastaminen on yrityksen vastuulla.

”Laki ei tunnista, että jokamiehenoikeuden käyttö riippuisi toiminnan luonteesta eli siitä, onko kyse vapaa-ajan vai kaupallisesta toiminnasta”, sanoo lakimies **Leena Penttinen** MTK:sta. ”Toiminnan sallittavuuden rajat täytyy etsiä siitä, aiheutuuko toiminnasta vähäistä suurempaa haittaa.”

”Liiketoiminnan kannalta yleinen hyväksyttävyys on yleensä tärkeää”, Penttinen selittää.

”Tämä saavutetaan yhteisesti sovituilla ja noudatetuilla pelisäännöillä sekä muiden mielipiteiden kunnioittamisella. Mikäli yhteisiä hyväksyttäviä toimintatapoja ei löydy tai niitä ei kunnioiteta, täytyy rajanvedot tehdä muuttamalla lainsäädäntöä.”

MTK on painottanut, että parhaat poimintapaikat löytyvät niin sanotuilta erämaa-alueilta eikä kylien perinteisille poimintapaikoille mentäisi ollenkaan. Marjoja pitäisi poimia vähintään 150 metrin etäisyydellä kaikista rakennuksista ja pihapiireistä.

Lisäksi järjestö suosittaa, että metsäautoteillä liikkumisesta autolla sovittaisiin aina maanomistajien kanssa.

Suomeen saapuu vuosittain 4 000 marjanpoimijaa.

MAIJA ALA-SIURUA

Pitkien rekkojen EU-liikenne jatkumassa

BRYSSEL (MT)

EU-parlamentin liikennevaliokunta äänesti tiistaina uudesta rekkadirektiivistä.

Valiokunta sallisi jatkossakin pitkien ajoneuvoyhdistelmien, eli niin sanottujen moduulirekkojen, liikkumisen jäsenmaiden rajojen yli.

Esimerkiksi Suomella ja Ruotsilla on poikkeuslupa käyttää liikenteessään enintään 25,25 metrin pituisia ja enintään 60 tonnin painoisia yhdistelmiä. Nämä ajoneuvot saavat liikkua niihin EU-maihin, joissa sama poikkeus on käytössä. Normaalisti rekkojen pituusraja on EU:ssa 18,75 metriä.

”Suomen teollisuuden maantiekuljetukset EU:n alueelle olivat todellisessa vaarassa. Parlamentin esittelijä ajoi voimakkaasti linjaa, joka olisi kieltänyt suomalaisten laajasti käyttämät 25,25 metriä pitkät yhdistelmät kokonaan maiden rajat ylittävässä EU-liikenteessä”, konservatiiviryhmän neuvottelijana asiassa toiminut euroedustaja **Petri Sarvamaa** (kok.) sanoo.

Parlamentin lopullinen kanta direktiiviesitykseen päätetään vaalikauden viimeisessä täysistunnossa 15. huhtikuuta.

NIKLAS HOLMBERG

Merilän kartano Utajärveltä on maaseutumatkailun kellokas

Vuoden kellokas -palkinto jaettiin tiistaina 15. kerran. Maaseutumatkailun kellokas on Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry:n myöntämä korkein tunnustus yritykselle tai henkilölle, joka on toiminut erityisen ansiokkaasti maaseutumatkailun saralla.

Palkinnon sai Merilän kartano, joka sijaitsee Utajärvellä, Oulujoen varressa. Sen yrittäjinä toimivat **Kaisu** ja **Asko Merilä**.

Merilät toimivat alueellisesti ja valtakunnallisesti maaseutuyrittämisen puolesta sekä vaikuttavat aktiivisesti maaseutumatkailun kehittämiseen. He ovat verkostoituneet menestyksekkäästi ja onnistuneet laajentamaan tarjoamiensa matkailupalveluiden määrää löytämällä useita yhteistyökumppaneita, yhdistys perusteli valintaa.

Kartanorakennuksen lisäksi pihapiirissä on majoitusrakennus, kokous- ja juhlatilat sekä kolme saunaa. Monipuoliset aktiviteetit, ohjelmat ja kurssit täydentävät kartanon matkailutarjonnan.

Palkinto luovutettiin vuosittain järjestettävän, nyt järjestyksessään 40. Maaseutumatkailuyrittäjien ja -kehittäjien juhlaseminaarin yhteydessä tiistaina Salossa.

Lehmonkärki on kehittyvä maaseutumatkailuyritys

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ja Lomalaidun antoivat vuoden kehittyvä maaseutumatkailuyritys -tunnustuksen Lehmonkärjen **Marjo** ja **Ari Yrjölälle** Asikkalasta.

> Tämän päivän Lehmonkärjessä vierailee noin 25 000 asiakasta.

Tunnustus jaettiin nyt seitsemännen kerran.

Yrjölät saavat tunnustusta määrätietoisesta, innovatiivisesta ja rohkeasta otteesta matkailukeskus Lehmonkärjen kehittämisessä.

Lehmonkärjestä on rakennettu kokous-, lomanvietto- ja juhlapaikka niemelle Päijänteen rannalla. Yritys on palkitsijoiden mukaan tehnyt investointeja suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Lehmonkärkeä on kehitetty 1960-luvun lopulta lähtien. Matkailutoiminnan puitteita ja palveluita on kehitetty sysäyksittäin kullakin vuosikymmenellä.

Tämän päivän Lehmonkärjessä vierailee noin 25 000 asiakasta. Majoituskapasiteettia on kaikkiaan 130 hengelle.

Palkinnon myöntäjien mukaan Ari ja Marjo Yrjölä ovat osoittaneet sen, että kovalla työnteolla ja henkisellä pääomalla on suuri merkitys matkailuyrittämisessä.

Yrittäjäparin lisäksi Lehmonkärki työllistää kahdeksan henkilöä ympärivuotisesti ja lukuisia kumppaneita yhteistyöverkostosta.

TUULI TURTOLA

PEKKA FALI

Kysynnän, historian ja oman vision inspiroimana Kaisu Merilä sai ajatuksen yritystoiminnan aloittamisesta ja matkailutoiminnan käynnistämisestä uudelleen.

Jäät petollisia Oulun eteläpuolella

Jäätilanne merialueilla poikkeaa merkittävästi tavanomaisesta, kerrotaan Ilmatieteen laitokselta.

Yleensä maaliskuun loppupuolella Suomenlahdella jään paksuus on 15–40 sentin välillä ja Perämerellä puolen metrin molemmin puolin.

Tällä hetkellä meren jää on haurasta kaikkialla muualla lukuun ottamatta pohjoista Perämerta. Myös sisävesien jäät Oulun eteläpuolella ovat selvästi heikompia kuin tavallisesti tähän aikaan.

Maanantaina kuoli kolme ihmistä hukkumisonnettomuuksissa Askolassa, Hirvensalmella ja Punkaharjulla.

Jääasiantuntija **Jouni Vainio** Ilmatieteen laitokselta toteaa, että kuluva vuosi on poikkeuksellinen.

”Onhan tilanne ihan erilainen kuin yleensä. Vuosina 2008 ja 1992 on ollut suunnilleen samanlainen jäätilanne kuin nyt.”

”Vuosi 2008 oli kaikista leudoin jäätalvi, jolloin jäätä oli Ilmatieteen laitoksen tilastojen mukaan Helsingin edustalla vain yhden päivän.”

Meren jäät alkavat sulaessaan haurastua, jolloin ne häviävät vähitellen tuulten mukana.

”Pelkästään paksuus ei kerro jään kantavuudesta.”

MT–STT

”Suomen meijeriteollisuus vaarassa jäädä junasta”

Tanskan, Puolan ja Baltian maiden meijeriteollisuus on laajetessaan ajanut vauhdilla Suomen ohi, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n tuore selvitys kertoo.

Maitoketjujen kilpailukykyselvityksessä olivat mukana Itämerta reunustavat maat: Suomen lisäksi Ruotsi, Tanska, Saksa, Puola ja Baltian maat.

”Viime vuosina yritysostojen ja fuusioiden tahti on kiihtynyt Euroopan markkinoilla. On alkanut varsinainen kilpajuoksu raakamaidosta ja jalostuskapasiteetin hallitsemisesta”, selvitystä koordinoinut erikoistutkija **Csaba Jansik** MTT:stä kertoo.

Markkinamuutokset heijastuvat Itämeren alueen voimasuhteissa. Vuonna 2000 Suomen osuus alueen meijeriteollisuuden liikevaihdosta oli 5,9 prosenttia, vuonna 2011 enää 5,5 prosenttia.

Puola ja Baltian maat kasvattivat osuutensa 12:sta peräti 19 prosenttiin.

2000-luvulla Puolan meijeriteollisuuden tuottavuus on kasvanut 3,7 prosenttia vuodessa ja Liettuan 2,4 prosenttia. Suomessa kasvuvauhti on ollut 0,7 prosenttia.

Meijeriteollisuus tarvitsee kasvaakseen joko lisää maitoa ja sitä kautta volyymia tai enemmän lisäarvoa korkeasti jalostetuista tuotteista, Jansik sanoo.

Maitokiintiöiden poistuessa varsinkin Irlanti, Hollanti, Tanska, Saksa, Puola ja Baltian maat ovat valmiita lisäämään maidontuotantoaan.

”Kotimaisen tuotannon kasvu ei ole mahdollista, koska maitotilojen rakennekehitys on hidasta eikä ala houkuttele riittävästi nuoria yrittäjiä”, Jansik arvioi. ”Ainoaksi vaihtoehdoksi jää siis lisäarvotuotteiden strategia, joka on toisaalta myös Suomen vahvuus.”

Suomen meijeriteollisuus on elintarvikesektorin ainoana säilyttänyt positiivisen ulkomaankauppataseen koko EU-jäsenyyden ajan.

Kotimaan markkinoiden myynti lähti kuitenkin syöksyyn jo vuonna 2008. Osasyynä tähän on myynnin rakenteen muuttuminen.

Vähittäiskauppaketjut ovat lisänneet omien merkkiensä tarjontaa muun muassa juustoissa ja jogurteissa. Juuston kasvava kulutus on katettu tuontituotteilla.

”Suomen meijeriteollisuudella ei ole varaa jättäytyä kehityksestä, koska meijerituotteiden ulkomaankauppa on viimeisen vuosikymmenen ajan moninkertaistunut. Vaikutukset ovat punoutuneet myös kotimarkkinoille. Jatkossa tarvitaan vahvaa näyttöä myös markkinointiosaamisessa”, Jansik sanoo.

SATU LEHTONEN